EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 29.3.2007
COM(2007) 147 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

par savstarpējas atbilstības sistēmas piemērošanu

(saskaņā ar 8. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem)

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

par savstarpējas atbilstības sistēmas piemērošanu

(saskaņā ar 8. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem)

1. IEVADS

Savstarpējas atbilstības sistēma ir nozīmīga 2003. gada kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformas sastāvdaļa. Savstarpēja atbilstība **izveido saikni** starp atbalsta pilnu maksājumu un atbilsmi noteiktiem noteikumiem par lauksaimniecības zemi, lauksaimniecisko ražošanu un darbību vides, veselības aizsardzības, dzīvnieku un augu veselības, dzīvnieku labturības un labas lauksaimniecības un vides apstākļu jomā. Ja noteikumi netiek ievēroti, tad līdz ar šo sakarību pastāv iespēja, ka noteikti ES lauksaimniecības maksājumi tiek pilnīgi vai daļēji anulēti. Samazinājumu nosaka pēc pārkāpuma nopietnības, apjoma, pastāvības, atkārtošanās un tīšuma.

Savstarpējai atbilstībai ir **divi mērķi**. Pirmais — sekmēt ilgtspējīgas lauksaimniecības attīstību. To panāk tādējādi, ka lauksaimnieki ievēro noteikumus par attiecīgiem savstarpējas atbilstības aspektiem. Otrais mērķis ir lielākā mērā padarīt KLP atbilstošāku sabiedrības vajadzībām. Aizvien vairāk dominē uzskats, ka lauksaimniecības maksājumi vairs nebūtu jāpiešķir lauksaimniekiem, kuri neievēro pamatnoteikumus noteiktās sabiedrībai nozīmīgās jomās. Komisija ir pārliecināta, ka, sasniedzot šos abus mērķus, varēs nodrošināt KLP nākotni.

Šobrīd dalībvalstīm ir jāpiemēro šī sistēma visiem tiešajiem maksājumiem (gan nesaistītiem, gan saistītiem) saskaņā ar KLP pirmo pīlāru.[1] Tām šī sistēma ir arī jāpiemēro KLP otrā pīlāra astoņiem pasākumiem.[2]

Sākuma posmā izraisījās diskusijas par daudziem jautājumiem, un šīs tēmas jutīgums jau vien norāda uz to, ka savstarpēja atbilstība nav tikai pasniegšanas jautājums. Tā kā savstarpējas atbilstības sistēmai ir jāuzlabo KLP ilgtspējīgums un valsts atbalsta apmērs šai politikai, tā ir uzskatāma par pozitīvu attīstību. Tāpēc vairs nerodas jautājums par šīs koncepcijas mīkstināšanu. Turklāt visu labumam būtu jāpanāk, lai to apstiprinātu visas iesaistītās puses.

Tā kā lauksaimnieki atrodas pašā sistēmas kodolā un ir svarīgi, lai viņi pieņemtu savstarpējas atbilstības sistēmu, jautājumi jāaplūko no viņu skatu punkta. Savstarpējā atbilstība patiešām var būt izaicinājums, jo parasti tādām sistēmām ir daudz noteikumu, kuri iepriekš īstenoti neatkarīgi cits no cita, bet šobrīd apvienoti vienā sarakstā, kas skar vidi, veselības aizsardzību un dzīvnieku veselību, un labturību. Tiek izteiktas bažas arī par galveno sistēmas elementu – maksājumu samazināšanas iespēju.

---

[1] Sk. Padomes Regulas (EK) Nr. 1782/2003 I pielikumu.

[2] Sk. Padomes Regulas (EK) Nr. 1698/2005 51. pantu.

Arī valsts pārvaldēm savstarpējas atbilstības sistēmas ieviešana ir izaicinājums. Lai izveidotu pārvaldības, kontroles un samazinājumu sistēmu un nodrošinātu labu koordināciju starp visām iesaistītajām iestādēm, valsts pārvaldēm ir sīki jādefinē un skaidri jāpaziņo lauksaimniekiem īstenojamās prasības un standarti.

Ir jānodala jautājumi par Kopienas tiesību aktiem no tādiem, kas saistīti ar šīs sistēmas īstenošanu valsts līmenī. Šajā sakarā jānorāda, ka subsidiaritāte ir viens no savstarpējas atbilstības pamatprincipiem. ES sistēma paredz, ka prasībām un standartiem ir jārisina vietējie riski un ierobežojumi, kas nozīmē, ka tie dalībvalstīs vai reģionos ir atšķirīgi. ES sistēma arī sekmē plašu jau iepriekš pastāvējušu valsts pārvaldības sistēmu izmantošanu, kas arī norāda uz to, ka kontroles sistēmu organizācija dažādām dalībvalstīm atšķiras. Tomēr tajā pašā laikā ir jānodrošina vienlīdzīgi noteikumi savstarpējas atbilstības jomā visiem lauksaimniekiem ES. To nodrošina ar kopēju sistēmu, kurai ir jāpaliek obligātai, attiecībā gan uz lauksaimniekiem īstenojamo prasību un standartu noteikšanu, gan arī uz pārvaldības, kontroles un samazināšanas sistēmas noteikšanu. Atbilstīga līdzsvara panākšana gan kopējā ES sistēmā, gan arī vietējās īpašās situācijās ir viens no nozīmīgākajiem sistēmas uzdevumiem.

Komisija ir informēta par šiem iesaistīto pušu problemātiskajiem jautājumiem, un tāpēc šajā ziņojumā galvenokārt tiek mēģināts ierosināt tūlītējus to problēmu risinājumus, kas ir fiksētas līdz šim. Komisija finansējusi vairākus pētījumus par savstarpējas atbilstības īstenošanu dalībvalstīs. Šie pētījumi joprojām notiek, un nekādi galīgi secinājumi vēl nav izdarīti. Tāpēc vēl nav iespējams paredzēt izmaiņas savstarpējas atbilstības darbības jomā, bet to risinās saistībā ar „veselības pārbaudēm".

2. ES LĪMENĪ NOTEIKTĀ SAVSTARPĒJĀ ATBILSTĪBA

Savstarpējas atbilstības darbības joma (noteikumi, kuri lauksaimniekam ir jāievēro) ietver divas sastāvdaļas: "obligātās pārvaldības prasības" (OPP) un "labi lauksaimniecības un vides apstākļi" (LLVA). LLVA ir iekļauti divi kritēriju veidi: lauksaimnieku atbilsme standartu kopumam par četriem jautājumiem un dalībvalsts pienākums uzturēt daļu no savas lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības pastāvīgās ganībās.

- OPP ieviešana savstarpējas atbilstības sakarā neuzliek lauksaimniekiem jaunas saistības, jo attiecīgie tiesību akti un to īstenošanas noteikumi bija spēkā jau agrāk, un savstarpējas atbilstības samazinājumus piemēro, neskarot neatkarīgu sodu sistēmu, kas ieviesta ar konkrēto nozaru tiesību aktiem. Tomēr tā var ievērojami sekmēt šo tiesību aktu labāku īstenošanu, jo īpaši labāk informējot lauksaimniekus. 14 no 18 Kopienas tiesību aktiem, kas minēti kā OPP, ir direktīvas, kuru īstenošanai dalībvalstis var piemērot līdzekļus pēc savas izvēles, nodrošinot direktīvās noteikto mērķu sasniegšanu. Savā ziņā tas arī ietekmē to īstenošanu savstarpējas atbilstības sakarā.

- Kad savstarpējas atbilstības sistēmā stājās spēkā LLVA standarti, kā jaunums tie bija vismaz tiem lauksaimniekiem, kuri kā lauku attīstības agrovides pasākumu vai mazāk labvēlīgu apgabalu maksājumu saņēmēji neievēroja labas lauksaimniecības praksi. Dalībvalstīm jādefinē obligātās prasības visiem standartiem, pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr. 1782/2003 IV pielikumā noteikto sistēmu, izņemot tos, kas neattiecas uz valsts līmeni. Dalībvalstu apsekojuma laikā Komisijas dienesti uzzināja par dažām problēmām ar obligāto prasību formulējumu un tajās ietvertajiem jautājumiem. Šīs problēmas tiks aplūkotas kopā ar dalībvalstīm, un tiks rasti risinājumi.

3. APSVĒRUMI PAR SAVSTARPĒJAS ATBILSTĪBAS SISTĒMAS PIEMĒROŠANU

3.1. Sistēmas piemērošanas datu apkopojums

Ne tikai spraigās diskusijas par savstarpēju atbilstību ir norāde uz to, ka neatkarīgi no iepriekš minētajiem apsvērumiem sistēma tiek īstenota dzīvē. Komisijai to arī apstiprina no 23 dalībvalstīm saņemtā informācija par kontroli un samazinājumiem. Šos datus (par 2005. gadu) var apkopot šādi:

– Pārbaudes klātienē (kopā 240 898) veica 4,92 % lauksaimnieku, uz kuriem attiecās savstarpējā atbilstība. Šis rādītājs dalībvalstīs, kuras piemēro pilnīgu savstarpēju atbilstību (4,4 %), ir saistīts ar liellopu identifikācijas un reģistrācijas kontroles intensitāti (5 vai 10 % no saimniecībām). Rādītājs dalībvalstīs, uz kurām attiecas vienoto platībmaksājumu shēma (VPM) (5,7 %) un kuras piemēro tikai LLVA, ir saistīts ar to, ka vairumā dalībvalstu tika veiktas kopīgas pārbaudes attiecībā uz savstarpēju atbilstību un tiesībām saņemt maksājumus.

– Samazinājumus piemēroja 11,9 % lauksaimnieku, kurus pārbaudīja klātienē: šī kontroles intensitāte ir lielāka tajās dalībvalstīs, kurās piemēro pilnīgu savstarpēju atbilstību (16,4 %), nekā citās dalībvalstīs (6,1 %), jo pēdējās pārbaudīja tikai attiecībā uz LLVA. ES kopējie piemērotie samazinājumi veidoja summu EUR 9,84 miljoni.

– Dalībvalstīs, kurās piemēro pilnīgu savstarpēju atbilstību[3], vairums (71 %) fiksēto neatbilstības gadījumu ir saistīti ar liellopu identifikāciju un reģistrāciju, bet pārējie gadījumi galvenokārt attiecas uz LLVA (13 %) un Nitrātu direktīvu (10 %).

– Lielāko daļu samazinājumu (kopumā 68 % — līdz pat 98 % dažās dalībvalstīs) piemēroja tiešo maksājumu minimālajā — 1 % — līmenī. 14 % piemēroja 3 % līmenī un 12 % — 5 % līmenī.

3.2. Dalībvalstu norādītās problēmas

2006. gada sākumā Komisijas dienesti un dalībvalstis piedalījās viedokļu apmaiņā par savstarpēju atbilstību (pamatojoties uz tematisku anketu) Tiešo maksājumu pārvaldības komitejas ietvaros. Dalībvalstis norādīja problēmas, kas radās īstenošanas pirmajā gadā; tās var apkopot šādi:

- **Vispārēji jautājumi.** Kopumā sistēmas pārvaldība izrādījās apgrūtinoša. Ir grūti noteikt praktiskus lielumus, kuri lauksaimniekiem ir jāievēro un kuri vēlāk ir jākontrolē. Ne vienmēr ir viegli darīt zināmus jaunus noteikumus lauksaimniekiem. Trūkst vēsturiskās informācijas.

- **Informētība lauksaimnieku vidū.** Informētības izplatīšanos starp lauksaimniekiem kavēja informācijas par savstarpēju atbilstību apjoms un tehniskais raksturs. Reizēm lauksaimniekiem jaunās saistības bija pēkšņs pārsteigums. Lauksaimniekiem radās iespaids, ka viņi saskārušies ar „dubultas sankcijas" draudiem: viena saskaņā ar savstarpēju atbilstību un otra — ar konkrēto nozaru tiesību aktiem.

[3] Lai nesagrozītu skaitļus, šeit netiek iekļautas dalībvalstis, kas piemēro tikai LLVA.

- **Sistēmas organizācija.** Reizēm nav viegli saskaņot pastāvošo pārvaldības un kontroles sistēmu un ES tiesību aktus. Īpaši apsvērumi un problēmas izriet no lēmumiem, kurus dalībvalstis ir pieņēmušas par kontroļu organizāciju, piemēram, pārāk daudz vai pārāk maz kompetentu kontroles iestāžu.

- **Paraugu ņemšana un kontroles intensitāte.** Kontrolējamo populāciju apzināja pārāk vēlu, lai varētu pārbaudīt noteiktas prasības. Tika ierosināts, ka būtu jākonkretizē iespējamas nejaušas izvēles noteikumi. Kontroles intensitāte noteiktos gadījumos varētu būt augstāka (uz to pašu populāciju attiecas vairākas kontroles iestādes ar 1 % līmeni katra, noteiktu kontroles intensitāti piemēro, piemēram, liellopiem utt.). Jo īpaši organizatoriskas problēmas varētu radīt kontroles intensitāte, kuru piemēro saskaņā ar nozares tiesību aktiem.

- **Pārbaudes klātienē un ziņojumu sagatavošana.** Noteikumi nebija pietiekami skaidri attiecībā uz laiku, kad jāveic pārbaudes klātienē, kā arī attiecībā uz to, kas apmeklējuma laikā ir jāpārbauda un uz nepieciešamo apmeklējumu skaitu. Tika uzskatīts, ka pārbaudes ir garas, īpaši ja saimniecība atrodas vairākās teritorijās un tajās piedalās lauksaimnieks. Dažas prasības ir grūti pārbaudīt. Kontroles ziņojumi ir gari un ne vienmēr viegli saprotami.

- **Samazinājumu aprēķins.** Prasību skaita un apmēra dēļ samazinājumu aprēķins ir sarežģīts un lauksaimniekiem grūti saprotams. Bija grūti definēt „nopietnības", „apjoma", „pastāvības", „atkārtošanās" un vispārējo „tīšuma" apzīmējumu. Tika uzskatīts, ka „atkārtošanās" piemērošana ir pārāk automātiska. Pastāv risks, ka dalībvalstis noteikumus piemēro atšķirīgi. Praksē ir ierobežotas iespējas samazinājumos neiekļaut nelielas neatbilstības gadījumus, kas palielināja lauksaimnieku pretestību sistēmai.

3.3. Komisijas veikto revīziju sākotnējs novērtējums

2005. un 2006. gadā Komisijas dienesti veica 13 revīzijas par desmit dalībvalstu savstarpējas atbilstības īstenošanu. Galvenie atzinumi ir šādi:

- **Lauksaimniekiem sniegtā informācija.** Informāciju lauksaimniekiem sniedza ar bukletiem, internetā un apmācību veidā. Iekļautie jautājumi aptvēra savstarpējas atbilstības saistības, kontroles un samazinājumu aprēķinu (informācija par pēdējo reizēm bija diezgan vispārīga). Šī informācija reizēm tika sniegta pārāk vēlu.

- **Kompetentu kontroles iestāžu noteikšana.** Dažas dalībvalstis ir izvirzījušas Maksājumu aģentūru par vienīgo kompetento kontroles iestādi (KKI) savstarpējas atbilstības jautājumā. Citos gadījumos Maksājumu aģentūrai parasti ir koordinatora loma. Specializētu kontroles iestāžu iesaistīšana nodrošina augstu lietpratību, bet rada koordinācijas problēmas. Tika arī fiksēts, ka reizēm KKI pārbaudes klātienē deleģē citām iestādēm (valsts vai privātām).

- **Kontroles paraugu izvēle un riska analīze.** Grūtības radīja situācijas, kad KKI aptvertā populācija bija pārāk maza, lai nodrošinātu atbilstīgu riska analīzi, un arī kad KKI bija atbildīga par atbilsmes pārbaudi attiecībā uz daudzām prasībām. Daudzos gadījumos tika izmantoti tikai daži specifiski riska kritēriji, pat ja informācija ir pieejama. Visbeidzot grūtības radīja atšķirīgā kontroles intensitāte savstarpējas atbilstības sistēmā.

- **Pārbaužu klātienē un ziņojumu nepilnības.** Nozīmīgākās grūtības, kas fiksētas saistībā ar pārbaudēm, attiecas uz OPP 2 (gruntsūdeņi), OPP 1 un 5 (savvaļas putni un biotopi), OPP 4 (nitrāti) un OPP 6 un 8a (dzīvnieku identifikācija un reģistrācija) attiecībā uz aitām, kazām un cūkām. Problēmas tika konstatētas ziņojumu saskaņošanā, veikto pārbaužu veida un apmēra aprakstā un fiksēto neatbilstības gadījumu novērtēšanā.

- **Samazinājumu piemērošana.** Dažas dalībvalstis ir jau noteikušas samazinājuma līmeņus, tādējādi neļaujot tos novērtēt kontrolētājam, bet citas dalībvalstis tikai sniedz vadlīnijas samazinājumu aprēķinam. Dažas sistēmas praktiski vienmēr paredz 1 % samazinājumu. Daudzās apmeklētajās dalībvalstīs nelielas neatbilsmes gadījumus izslēdza no samazinājumiem. Visbeidzot fiksētie neatbilsmes piemēri ārpus 1 % kontroles parauga ne vienmēr tika pārbaudīti turpmāk.

Šos rezultātus novērtēs ELGF izmaksu grāmatojumu noskaidrošanas procedūrā.

4. SISTĒMAS UZLABOJUMI

4.1. Pārvaldības, kontroles un samazinājuma sistēmas attīstība un vienkāršošana

Risināmie jautājumi par pārvaldības, kontroles un samazinājuma sistēmu ir izvēlēti, pamatojoties uz iepriekš minēto informāciju. Komisijas dienesti ir jau uzņēmušies iniciatīvu, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot savstarpējas atbilstības sistēmu, un kopš 2005. gada ir izdotas septiņas vadlīnijas. Dienesti arī organizēja apmaiņas, lai dalībvalstis varētu dalīties ar "paraugpraksi" un salīdzināt savu pieredzi savstarpējas atbilstības īstenošanā. Komisija turpinās sekmēt šādas apspriedes, jo īpaši par:

– specializētu iestāžu iespējamu izmantošanu kontrolēm, piemēram., kontroles pienotavās vai lopkautuvēs, kas varētu sekmēt pārbaudes saimniecībās;

– samazinājumu sistēmām (piemēram, izmantojot punktu sistēmas);

– lauksaimniekiem sniegto informāciju;

– faktu, ka daži lauksaimnieki ir pakļauti lielākam samazinājumu riskam nekā citi.

Komisija ir gatava nekavējoties risināt pārējos jautājumus, kurus var atrisināt ES līmenī. Šajā sakarā turpmāk minētos jautājumus risinās apspriedēs Padomē vai Komisijas līmenī.

4.1.1. Pielaide nenozīmīgiem neatbilsmes gadījumiem, jauns "de minimis" noteikums

Dažos gadījumos pārbaužu laikā fiksētās neatbilsmes var nebūt pietiekams pamatojums samazinājumam atbilstoši savstarpējas atbilstības sistēmai.[4] Tomēr pašreizējie noteikumi skaidri nenosaka rīcības brīvību šādu nenozīmīgu pārkāpumu gadījumā. Saskaņā ar proporcionalitātes principu dalībvalstīm ir jābūt tiesībām neizmeklēt gadījumus, kas neatbilst nolaidības gadījumā paredzētajam 3 % samazinājumam, kuru dažos gadījumos var samazināt līdz 1 % minimālajam samazinājumam. Tomēr šādos gadījumos lauksaimniekam ir jānosūta brīdinājuma vēstule, norādot, ka jāveic korektīvi pasākumi. Par konstatētajiem pārkāpumiem veic turpmākas pārbaudes, un tos ņem vērā pārkāpuma atkārtošanās gadījumā. Lai šādiem izņēmumiem noteiktu pielaides robežu, var apsvērt punktu sistēmas vispārēju izmantošanu – to piemēro dažās dalībvalstīs.

Samazinājumu piemērošana ļoti mazām sākotnējām summām savā ziņā ir nepamatota un apgrūtinoša administrācijai. Tāpēc ir jāpieņem *de minimis* noteikums, lai saskaņā ar savstarpēju atbilstību varētu nepiemērot samazinājumu, kas nesasniedz minimālo robežu ap EUR 50. Tas izslēgtu tūlītējus 1 % samazinājumus lauksaimniekiem, kas saņem mazāk nekā EUR 5 000. Tomēr šādos gadījumos ir jānosūta brīdinājuma vēstule un jāveic turpmākas pārbaudes, kā norādīts iepriekš.

Abos gadījumos veiktie korektīvie pasākumi jāpārbauda papildus 1 % kontroles paraugam. Taču tam nevajadzētu radīt vēl vienas kontroles sistēmu.

Šo noteikumu piemērošana neskar to sankciju izpildi, kas paredzētas konkrēto nozaru tiesību aktos.

4.1.2. Kontroles intensitātes saskaņošana

Ja noteiktu nozaru konkrētie tiesību akti nosaka obligāto kontroles intensitāti, tad jāpiemēro šis līmenis, bet ne 1 % minimālais līmenis, ko nosaka savstarpējā atbilstība. Kā minēja dažas dalībvalstis, dažādu kontroles intensitāšu pastāvēšana varētu radīt grūtības, organizējot savstarpējas atbilstības kontroles. Komisija ir paredzējusi ieviest attiecīgā Komisijas regulā vienotu 1 % minimuma kontroles intensitāti savstarpējas atbilstības pārbaudēm klātienē. Tomēr par visiem fiksētajiem neatbilsmes gadījumiem pārbaudēs klātienē saskaņā ar nozaru tiesību aktiem būtu jāziņo un tie jāizmeklē saskaņā ar savstarpēju atbilstību. Šī 1 % minimālā kontroles intensitāte neskar turpmākās pārbaudes nenozīmīgu neatbilsmju pielaides un *de minimis* noteikuma sakarā.

Saskaņā ar pašreizējiem Komisijas tiesību aktiem, ja pārbaudēs klātienē tiek fiksētas daudzas neatbilsmes, šādu veicamo pārbaužu skaits turpmākajā kontroles periodā ir jāpalielina. Šīs turpmākās pārbaudes attiecas uz visām prasībām un standartiem, par kuriem kompetentā kontroles iestāde ir atbildīga, un atkarībā no dalībvalsts administratīvās struktūras, kāpinātā kontroles intensitāte var attiekties uz vairākām savstarpējas atbilstības jomām. Tomēr būtu vēlams kontroles palielināt tikai riska zonā. Tāpēc Komisija ir paredzējusi mainīt noteikumus, lai kontroles intensitātes kāpinājumu ierobežotu līdz konkrētajai jomai, kurā tika fiksēts daudz neatbilstību.

---

[4] Piemēram, dzīvnieki, kas tiek turēti lauksaimniecības mērķiem, ir jāidentificē saskaņā ar Kopienas dzīvnieku veselības noteikumiem. Krotālijas vai liellopu pases nozaudēšana vēl nenozīmē automātiskas sankcijas ar noteikumu, ka dzīvnieki joprojām ir identificējami ar citiem elementiem (otra krotālija vai reģistra uzturēšana). Tādā gadījumā valsts iestādes to nevar uzskatīt par neatbilsmi, kam seko samazinājums saskaņā ar savstarpēju atbilstību.

4.1.3. Iepriekšējs paziņojums par pārbaudēm klātienē

Pašreizējos tiesību aktos nav noteikumu, ka par savstarpējas atbilstības pārbaudēm klātienē būtu jāpaziņo iepriekš. Tomēr, ja veic atbilstības (tiesību saņemt maksājumus) un savstarpējas atbilstības kopīgās pārbaudes, nepaziņotu pārbaužu princips atbilstības pārbaudēs rada *de facto* grūtības savstarpējas atbilstības pārbaudēs. Ja šo ierobežojumu samazina atbilstības pārbaudēm, tas uzlabotu kontroļu koordināciju, nesamazinot to efektivitāti. Tāpēc SPS, VPM un savstarpējai atbilstībai (tostarp attiecībā uz 8 lauku attīstības pasākumiem) Komisija radīs iespēju paziņot par pārbaudēm līdz pat 14 dienām iepriekš ar noteikumu, ka pārbaužu mērķis nav apdraudēts. Sīkāk tiks pārbaudīta šī noteikuma attiecināšanas iespēja arī uz citām shēmām. Tomēr dzīvnieku identificēšanas un reģistrēšanas kontroles (par tiesībām saņemt maksājumus vai savstarpējas atbilstības ietvaros) un kontroles par atbilstību pārtikas, dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem iepriekš netiks izziņotas ES tiesību aktu obligāto prasību dēļ.

4.1.4. Pārbaužu klātienē un ziņojumu laika grafiks un ietveramie elementi

Pārbaužu klātienē laika grafiks nav fiksēts pašreizējos tiesību aktos, un tas dalībvalstīs ir radījis daudzus jautājumus. Komisija plāno skaidrot noteikumus, lai ziņotu, ka valsts iestādēm ir jānosaka gada periods, kurā pārbauda lielāko daļu saistību vai reprezentatīvākās saistības. Vairumu pārbaužu veiks šā perioda laikā. Pārējās saistības pārbaudīs 1 % minimālā parauga ietvaros dažādos gada posmos.

Turklāt Komisija ir paredzējusi veikt nepieciešamās izmaiņas, lai pārbaudes klātienē (tāpat kā pārbaudēs par tiesībām saņemt maksājumus) varētu veikt tikai pusei lauksaimniecībā izmantojamās zemes gabalu visas saimniecības vietā.

Visbeidzot noteikumi ir jāprecizē, lai lauksaimnieks saņemtu kontroles ziņojumu vēlākais trīs mēnešu laikā pēc pārbaudēm.

4.1.5. Kontroles parauga pilnveidota atlase

Pašreizējie tiesību akti par pārbaudēm klātienē neļauj saimniecības izvēlēties daļēji pēc nejaušības principa. Tā kā nejauša izvēle ir sevi attaisnojusi pārbaudēs par tiesībām saņemt maksājumus, Komisija ir paredzējusi mainīt noteikumus, lai arī savstarpējā atbilstībā iekļautu nejaušības elementus.

4.1.6. Uzlabota informācija lauksaimniekiem

Ir būtiski, lai lauksaimnieki būtu atbilstoši informēti par īpašām, konkrētām prasībām, kuras tiem ir jāievēro saskaņā ar savstarpēju atbilstību. Komisija plāno izskaidrot pašreizējos noteikumus par informāciju, kas dalībvalstīm ir jāsniedz lauksaimniekiem.

4.1.7. Jaunu vai grozītu prasību īstenošanas laika grafiks saskaņā ar pašreizējo savstarpējas atbilstības darbības jomu

Pieredze rāda, ka lauksaimniekiem ne vienmēr ir viegli īstenot jaunas prasības, kas pieņemtas saskaņā ar savstarpēju atbilstību. Tas ir ņemts vērā attiecībā uz pašreizējām prasībām ar OPP pakāpenisku ieviešanu 3 gadu garumā. Komisija ir paredzējusi paturēt šo pakāpeniskas ieviešanas principu, izveidojot reāli izpildāmu laika grafiku visu jaunu vai grozītu prasību iekļaušanai saskaņā ar savstarpēju atbilstību.

4.2. Lauksaimniecības konsultāciju sistēmu ievērošana

Līdz 2007. gada 1. janvārim dalībvalstīm ir jāizveido lauksaimniecības konsultāciju sistēma, kurā ir iekļautas vismaz savstarpējas atbilstības prasības un standarti. Komisijas dienesti šādu konsultāciju sistēmu uzskata par nozīmīgu, lai lauksaimnieki labprātāk pieņemtu savstarpēju atbilstību. Patiešām daudzas problēmas, kas radās sākuma periodā, ir saistītas ar to, ka lauksaimniekam bija sarežģīti izprast un īstenot savstarpējas atbilstības saistības. Ja lauksaimnieku konsultē, tad ir lielākas iespējas, ka tas izprot prasības un tāpēc ievēro savstarpējas atbilstības saistības; viņa dalība LKS varētu tikt ņemta vērā riska analīzē. Komisija ir paredzējusi attiecīgi izskaidrot noteikumus.

4.3. Savstarpējas atbilstības pārvaldības sertifikācijas sistēmu ievērošana

Daudzi lauksaimnieki šobrīd ir iesaistījušies kvalitatīvās sertifikācijas shēmās, kurās parasti sertificētas iestādes veic daudz revīziju. Dažos gadījumos lauksaimnieki savstarpējas atbilstības pārbaudes klātienē uzskata par lieku jaunu administratīvu slogu, jo tās aptver tos pašus jautājumus, ko skar konkrēti standarti, kas jau ir sertificēti privātās shēmās. Vajadzētu izmantot sinerģiju starp sertifikācijas shēmām un savstarpējas atbilstības pārbaudēm klātienē ar noteikumu, ka sertifikācijas shēmas ir oficiāli apstiprinātas un atbilst savstarpējai atbilstībai. Tāpēc Komisija ir paredzējusi pieņemt noteikumus, lai kompetentās iestādes varētu izmantot datus par sertificētiem lauksaimniekiem, analizējot risku saistībā ar pārbaudāmo lauksaimnieku paraugu izvēli.

4.4. "10 mēnešu noteikuma" vienkāršošana

Izrādījās, ka dalībvalstīm ir grūti pārvaldīt t. s. „10 mēnešu noteikumu", kas noteikts saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1782/2003 44. panta 3. punktu, turklāt tam ir neproporcionāla ietekme uz zemes tirgu. Šis noteikums, kas liek lauksaimniekam 10 mēnešus savā rīcībā glabāt deklarētus lauksaimniecībā izmantojamus zemes gabalus, lai varētu iegūt tiesības uz maksājumiem vienreizējā maksājumu shēmā, rada daudz pārvaldības problēmu. Tiks izteikts priekšlikums, lai risinātu šo jautājumu gan attiecībā uz SPS, gan VPM. Turklāt jāprecizē īpašumtiesību devēja atbildība par savstarpējas atbilstības saistībām, ja gada laikā zeme ir nodota.

4.5. OPP pakāpeniska ieviešana dalībvalstīs, kuras piemēro VPM

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2012/2006 dalībvalstīm, kas piemēro VMP, būs jāīsteno OPP savstarpējas atbilstības ietvaros no 2009. gada. Citu dalībvalstu pieredze rāda, ka šī savstarpējas atbilstības elementa izveidi sekmēja 3 gadu pakāpeniskas ieviešanas periods. Priekšlikumā ir paredzēts piemērot to pašu 3 gadu pakāpeniskas ieviešanas periodu dalībvalstīs, kas piemēro VMP, — šis periods sāktos 2009. gadā, izņemot Bulgāriju un Rumāniju, kurām tas sāktos 2012. gadā.

5. SECINĀJUMI

Ņemot vērā šajā paziņojumā atrodamo novērtējumu, Komisija 2007. gadā ir paredzējusi:

a. sniegt papildu informāciju par savstarpējas atbilstības īstenošanu dalībvalstīs;

b. izteikt priekšlikumu Padomei vai iesniegt noteikumu projektu Tiešo maksājumu pārvaldības komitejai, lai

- paredzētu OPP pakāpenisku ieviešanu dalībvalstīs, kas piemēro VMP,
- izveidotu tiesību normas "10 mēnešu" noteikuma vienkāršošanai,
- uzlabotu maznozīmīgu neatbilsmes gadījumu pielaides un ieviestu jaunu *de minimis* noteikumu,
- saskaņotu kontroles līmeni,
- kur tas iespējams, ieviestu iepriekšēju paziņojumu par pārbaudēm klātienē,
- precizētu pārbaužu klātienē un ziņojumu laika grafiku un ietveramos elementus,
- pilnveidotu kontroles paraugu atlasi, arī attiecībā uz LKS un sertifikācijas sistēmām,
- sekmētu lauksaimnieku informētību.